

LUNDS
UNIVERSITET

Interna faktorer som påverkar regioners val till secession

En jämförande studie av Kataloniens och Kosovos unilaterala
självständighetsförklaringar

Soha Kadhim
Semira Osmanovic

Abstract

Europas nyaste stater har fötts utav en rad regioner som brutit sig loss från staten de från början tillhört. Fenomenet secession syftar på att regioner vill åt suveränitet, något som påverkar både deras moderstat, men även har internationell inverkan. I den här studien undersöks Kataloniens och Kosovos unilaterala självständighetsförklaringar i syfte att kartlägga faktorerna som är av betydelse i begäran om utbrytning. Genom en jämförande studie har respektive stats / regions överträdelse av grundläggande mänskliga rättigheter, ekonomi och autonomi innan självständighetsförklaringen analyserats i ambition att finna samband mellan ovannämnda faktorer och utbrytning.

Studiens resultat har påvisat att två av faktorerna, autonomi och ekonomi, haft påverkan i båda falls krav på självständighet fastän faktorernas egenskaper märkbart skiljt sig åt. Vidare, enbart i Kosovos fall har överträdelser av GMR kunnat påvisas samband till utträde. Slutsatsen som dragits utifrån jämförelsen är att både decentralisering och ekonomisk situation är av betydelse i en regions önskan om självständighet.

Nyckelord: secession, autonomi, självbestämmande, ekonomi, Kosovo, Katalonien, Comparative politics, Grundläggande mänskliga rättigheter, GMR

Antal ord: 8 707

Innehållsförteckning

Förkortningar	5
1. Inledning	6
1.1. Bakgrund och problemformulering	6
1.2. Syfte och frågeställning	7
1.3. Avgränsning	7
1.4. Disposition	8
2. Vad är en stat?	9
2.1. Montevideokonventionen	9
3. Teori	11
3.1. Kränkning av GMR som rätt till secession	11
3.2. Ekonomi	12
3.3. Autonomi	13
4. Metod	16
4.1. Komparativ och teoriprovande studie	17
4.1.1. Variabler	17
4.2. Val av fall	18
4.3. Material	18
4.4. Definiering av begrepp & operationalisering	19
4.4.1. Självständig stat och moderstat.....	19
4.4.2. Secession och utbrytarstat.....	19
4.4.3. Unilateral secession	19
4.4. Grundläggande Mänskliga Rättigheter	20
5. Katalonien	22
5.1. Historia	22
5.2. Ekonomiska tillgångar	23
5.3. Självständighetsrörelsen	24
6. Kosovo	27
6.1. Historia	27

6.2. Ekonomiska tillgångar	29
6.3. Självständighetsförklaring	30
7. Analys	31
7.1. Kataloniens faktorer till utbrytning.....	31
7.1.1. Grundläggande mänskliga rättigheter & rätten till secession	31
7.1.2. Ekonomiska tillgångar.....	32
7.1.3. Autonomi	33
7.2. Kosovos faktorer till utbrytning.....	34
7.2.1. Grundläggande mänskliga rättigheter och rätten till secession	34
7.2.2. Ekonomiska tillgångar.....	35
7.2.3. Autonomi	36
8. Resultat	38
8.1. Katalonien	38
8.2. Kosovo	39
8.3. Jämförelse av Katalonien och Kosovo.....	40
8. Slutsats	41
9. Referenser	42

Förkortningar

EU	Europeiska Unionen
FN	Förenta Nationerna
UNSCR	United Nations Security Council Refugees
GMR	Grundläggande Mänskliga Rättigheter
SRS	Socialistiska Republiken Serbien
SNA	Serbian National Assembly
KA	Kosovar Assembly

1. Inledning

Det finns idag ett flertal exempel på regioner med en betydande opinion för att bryta sig ur en stat eller federation och uppnå full autonomi. I Katalonien, en region i nordöstra Spanien, liksom bland annat Lombardy och Veneto i Italien (ETC 2017) är frågan mer aktuell än någonsin, medan Palestina, Taiwan, Kosovo såväl som Montenegro är några exempel på stater som lyckats få ett visst självstyre respektive fullt erkännande. Detta väcker i sin tur frågor om vilka kriterier som regioner behöver uppfylla för att lyckas med secessionen och en internationell erkänd självständighet. Den här uppsatsen kommer dock inte fokusera på internationellt erkännande, som är ett avgörande kvitto för secessionen, utan snarare på orsaker som leder till önskan om självstyre. Vi har således valt att rikta studiens fokus mot tänkbara faktorer som kan finnas till grund för varför vissa regioner vill utträda.

1.1. Bakgrund och problemformulering

Sedan Kalla Krigets slut har Europa svepts av 'självständighets vindar'. Efter Sovjets fall bröt sig flera stater i öst loss och utropade sin självständighet. Trenden fortsatte, senast år 2006 respektive 2008 utropade sig Montenegro och Kosovo självständiga. Medan sistnämnda länder kom ur kampen segrandes är självständighetskampen i somliga stater och regioner mer aktuell än någonsin, där bland Katalonien. Indikationer på att secessioner inte alltid tenderar vara framgångsrika, trots att regioner som vill erhålla suveränitet uppfyller kriterier för en stat, kan vi se i flera av de fallen som idag är aktuella. En regions utbrytning och önskan om självständighet genererar inte enbart spänningar i det internationella samfundet, i form av hur andra suveräna stater förhåller sig till den

utträdande regionen men resulterar och tar framförallt sin avstamp i tvister på den interna arenan.

Att utträde i de flesta fall motiveras som lösning på konflikt mellan moderstaten och de utträdande regionen väcker en rad frågor i form av: hur har regionen behandlats av sin moderstat och hur kommer den utträdande regionen klara sig som en suverän stat? Nämnd problematisering har mynnat ut i hypotesen att flera inomstatliga faktorer såsom hög grad av autonomi, ekonomiska tillgångar eller kränkning av grundläggande mänskliga rättigheter (hädanefter refererad som GMR) kan vara av essentiell betydelse som bakomliggande orsaker till secession.

1.2. Syfte och frågeställning

För att bredda förståelsen för vad det egentligen är utbrytande region tar ställning till i utträdet är syftet med studien att undersöka vilka interna faktorer det är som ligger till grund till att vissa regioner kräver självständighet. Detta innebär att vi kommer att fördjupa oss i att undersöka vilka av de nämnda faktorerna som agerat katalysatorer i Kataloniens respektive Kosovos strävan för suveränitet. Vi har valt att formulera frågeställningen som följande:

- (1) Vilka faktorer har legat till grund för utbrytning av Katalonien?
- (2) Vilka faktorer har legat till grund för utbrytning av Kosovo?

1.3. Avgränsning

I strävan att besvara frågeställningen har vi valt att avgränsa studien till att enbart analysera tre faktorer, som vi tror har spelat roll i regionernas utbrytning: (1) Rätten till secession / GMR, (2) Ekonomiska tillgångar och (3) Grad av autonomi innan utbrytning. Vi är medvetna om att flertal andra faktorer kan ha kommit att spela roll i önskan om utbrytning, men på grund av studiens ringa omfattning har vi selektivt valt att enbart titta på de tre nämnda faktorerna som vi tror är av stor

relevans i situationer av utbrytning och är något som vi argumenterar för i den här studien.

Vidare, då självständighetskampen i Katalonien inte är avslutad, utan är fortfarande pågående, har vi begränsat studien till att studera Kataloniens självständighetsprocess fram till 27:e oktober 2017, då regionen unilateralt utropade sin självständighet och ej blev erkänd.

1.4. Disposition

I kapitel två förklarar vi innebörden av stat utifrån Montevideokonventionens kriterier för vad som utgör en stat. I nästföljande kapitel fokuserar vi på de tre teorier vår undersökning kommer baseras på, där vi fokuserar på GMR och rätten till secession, ekonomiska förutsättningar och autonomi som anledningar till utbrytning. I kapitel fyra redogör vi för val av metod och material. I kapitel fem och sex presenteras empirisk material i form av fakta kring fallen Katalonien och Kosovo som är av betydelse för analysen. I sista delen av studien finnes analysdel, följt av resultat och slutsats.

2. Vad är en stat?

Eftersom studien ämnar att förklara vad som leder till att regioner vill bli självständiga stater ligger fokuset på termen stat. För att förstå vad entiteter tar ställning till och vilka kriterier som de behöver uppfylla för att nå sitt mål att bli suveräna stater, finner vi det viktigt att redogöra vad som avses med en stat. I det här avsnittet presenteras därför en redogörelse av de internationellt erkända kriterier för en stat.

2.1. Montevideokonventionen

Montevideokonventionen består av kriterier som behöver uppfyllas för att ett territorium ska få kallas för en stat. Dessa kriterier utgörs av fyra riktlinjer: (1) permanent befolkning, (2) definierat territorium, (3) ett styre och (4) förmågan att ingå och upprätthålla mellanstatliga relationer (Montevideo Convention 1933, Crawford 2006, s. 36).

De första två kriterierna avser permanent befolkning och ett definierat territorium. Kriteriet som avser permanent befolkning innebär att det bör finnas en population som innehar en unik relation med den framväxande staten (Craven 2010, ss. 218 - 219). James Crawford (2006, ss. 40 - 41), verksam inom Internationell rätt, definierar en stats permanenta befolkning som personer som är knutna till ett visst territorium och kan på så sätt permanent anknytas till ett visst område. Det andra kriteriet kräver att en stat har ett avgränsat territorium som de utövar sitt styre över. Det är viktigt att nämna distinktionen mellan en stats territorium och dess gränser. En stats definierade territorium upphör inte att existera om staten exempelvis blir ockuperad. Däremot får det inte finnas anspråk på landets territorium från andra stater eller moderstaten. Det senaste utgör en av

de största hindren till att utbrytarstater inte lyckas träda ur sin moderstat (Craven 2010, s. 219).

Slutligen, de två sista kriterierna gäller ett legitimt styre och förmågan att ingå mellanstatliga relationer. Det tredje kriteriet som ställer kravet på att en stat ska ha ett effektivt och oberoende styre kan ses som en av de viktigaste kriterierna eftersom de två tidigare nämnda kriterierna är beroende av denna. Effektivt styre innefattar en stats möjlighet att kontrollera sin befolkning och sitt territorium samt upprätthålla våldsmonopol (Craven 2010, s. 224). Våldsmonopol av ett effektivt styre interpretteras med Max Webers definition där staten har legitimt monopol på utövandet av fysiskt våld (Craven 2010, s. 221). När kravet på ett styre är uppfyllt ställs det ett sista krav på staten som förutsätter att staten ska företräda entiteten i internationella relationer samt vara oberoende och självständig från andra stater, vilket är ett tecken på suveränitet (Craven 2010, ss. 222 - 24). Slutligen diskuterar Crawford (2006, s. 47) hur detta kriteriet rättare är en konsekvens av utbrytarstatens erkännande.

3. Teori

I den här delen skildras teorier om överträdelser av GMR, autonomi och ekonomiska resurser, samt dess samband till secession.

3.1. Kränkning av GMR som rätt till secession

Remedial Right Only Theory är en teori som Allen Buchanan (2004, s. 351) förklarar i *Justice, Legitimacy and Self-determination* som rättfärdigar unilateral rätt till utträde. Remedial Right Only teorin grundar sig på moral där grupper som utsätts för allvarliga orättvisor av sin stat har en moralisk rätt att utträda. Teorin i fråga går ut på att fatta rätt till utträde som en analog rätt till revolution som utgörs i den traditionella liberala politiska teorin; en sista lösning för ständiga och allvarliga orättvisor. Revolutionen blir att överge regeringen och utträdet resulterar till att man får en del av statens territorium från regeringens kontroll (Buchanan 2004, ss. 350 - 351). Remedial Right Only teorin erkänner unilateralt utträde endast i fall av: (1) folkmord eller enorma överträdelser av GMR, (2) orättvis behandling; som är tillräcklig för att generera rätten för utträde och (3) en stats beständighet vid överträdelser av avtal om självständighet. (Buchanan 2004, s. 353).

Buchanans (2004) teori erbjuder ett ramverk för hur suveräna stater bör förhålla sig till i erkännandet av utträdande regioner. Istället för att tolka överträdelser av GMR som skäl till erkännandet av en utbrytande region, har vi valt att interpretiera teorin i omvänd ordning där överträdelser av GMR likaledes genererar motiv för självständighet. Därefter har vi valt att tolka de ovannämnda orsaker till erkännandet som möjliga motiv till varför en region vill utträda.

Eftersom Remedial Right Only teorin rättfärdigar unilateralt utträde i situationer då moderstaten begått folkmord eller andra seriösa överträdelser mot en folkgrupp (Buchanan 2004), indikerar teorin i sin tur att dessa överträdelser kan komma att generera önskan om separation. Likväl i fall (3) en stats beständighet vid överträdelser av avtal om autonomi argumenterar Buchanan (2004, s. 357) att när en minoritetsgrupp har förhandlat till sig autonomt styre och staten sedan drar tillbaka det, blir minoriteter istället separatister. I dessa fall kan staten komma att bruka våld mot separatisterna i sitt försök att dämpa separationsrörelsen vilket även kan resultera i politiskt exkludering av minoriteter. Våldet mot och diskrimineringen av separatisterna som i själva fallet också utgör minoritet i staten de vill bryta sig ifrån argumenterar Buchanan (2004, s. 356) att det kan tolkas som överträdelse av GMR.

Sammanfattningsvis, handlar Buchanans teori om faktorer som rättfärdigar unilateralt utträde såsom: (1) folkmord eller enorma överträdelser i de grundläggande mänskliga rättigheterna, (2) orättvis behandling eller (3) en stats beständighet vid överträdelser av avtal om självständighet är samtidigt potentiella faktorer som kan bidra till att en region vill ha självständighet.

3.2. Ekonomi

James G. Kellas (1988, s. 114) presenterar i sin bok "The Politics of Nationalism and Ethnicity" teorin om secession som bygger på ekonomiska tillgångar och resurser. I boken vars huvudsakliga fokus ligger på att regimskifte ökar chansen till uppnådd självständighet nämner Kellas även hur utbrytarstater oftast känner missnöje med det politiska och ekonomiska systemet i moderstaten (ibid.). Vi har valt att ägna det sistnämnda uppmärksamhet då en av anledningarna till att moderlandet inte tillåter utbrytning av regionen kan, enligt konstruktivismens vinstmaximering bero på att separatisterna gör anspråk på ett territorium som är av stor ekonomisk betydelse för moderlandet (Beran 1984, ss. 30 - 31).

I kontrast till att ekonomiska tillgångar används som argument för att inte tillåta separation, fortsätter Kellas (1984) diskutera kopplingen mellan ett lands

ekonomiska situation och separatisterna. Beroende på om ett lands ekonomi är på uppgång, eller en regions ekonomi skiljer sig från resten av landet kan medborgarna i regionen känna viss tillhörighet med regionen och missnöje mot resten av landet (Kellas 1984, s. 98). I regioner där medborgare känner sig ekonomiskt berövade är oddsen stor att medborgarna sympatiserar med nationalister / separatistpartier som målar upp en ljusare framtid om regionen vore självständig (ibid.). Medborgarna i rika regioner kan även de använda sig av regionens växande ekonomi som skäl till secession i protest att stödja och bidra till landets fattigare regioner. Kellas lyfter fram Baskien och Skottland som exempel på rika regioner som söker självständighet på grund av ekonomiska anledningar (ibid.).

3.3. Autonomi

Autonomi som inom statsrätten innebär självbestämmande för en region inom en stat, innefattar att regionen åtnjuter i viss mån suveränitet över en del offentliga politiska områden utan att internationella gränser påverkas (Anderson 2004, s. 89). Autonoma regioner erhåller inte politisk auktoritet, utan delar ansvaret med den centrala makten som oftast har det slutgiltiga ordet.

Alternativet av autonomt styre har prisats för sin potential då styrelseskicket setts som en optimal lösning till etniska och territoriella inomstatliga konflikter (Anderson 2004, s. 89; Horowitz 1985, s. 602). De konfliktreducerande egenskaper som autonomi förväntas föra med sig, argumenterar Donald L. Horowitz (2002, s. 25) vara främst att sammanföra politiska eliter från olika inomregionala grupper som i sin tur leder till främjandet av ökad inomstatlig harmoni. Vidare argumenterar forskare inom området, likt Horowitz (1985, 2002) att styrelseskicket i fråga är en god makrometod i hanteringen av olikheter och även de refererar till etniska skillnader (McGary - O'leary 1993). Andra argument i autonomins favör menar på att autonomi bör vara ett självklart val och inte bara i syfte att bevara självbestämmandet, utan även här som ett sätt att möjliggöra för

olika grupper att leva tillsammans (Anderson 2004, s. 93). I kontrast till detta ställer sig de som menar att autonoma regimer tillfälligt mildrar, men inte eliminera konflikter utan kan även fungera som katalysator i konflikten mellan en minoritet och den centrala makten (Anderson 2004, s. 95).

Till skillnad från sympatisörer av autonomt regim problematiserar Lawrence M. Anderson (2004) styrelseskicket i fråga. Kritiken som riktats mot de som förespråkar autonomi lyfter fram att konsekvenserna av det här styrelseskicket inte givits tillräcklig uppmärksamhet. Autonoma regioner ses som stater i embryo eftersom de innehar flera attributer tillhörande en stat såsom: institutioner och särskilt territoriell integritet (Anderson 2004, s. 94). Dessa statsliknande institutioner argumenterar Ghai (2000) och Horowitz (2002) kan komma att fungera som antingen en mellanbas eller språngbräda för regionens väg mot självständighet. Följande autonoma egenskaper som gynnar secessionskonflikter har identifierats vara: gränser, gruppidentitet, statliga institutioner, ledarskap, massmedia och extern support (Anderson 2004, ss. 95 - 97). Territoriella gränser baserade på etniska grupper avråds eftersom den här avgränsningen ansetts spela en viktig roll vid tidigare fall av utbrytning (ibid.). Tidigare forskning fortsätter resonera på samma spår och menar på att faktumet att autonoma regioner redan har färdiga institutioner underlättar mobiliseringen av separatister, och även minskar kostnaderna för övergången till en självständig stat (Anderson 2004, s. 96). Sambandet mellan decentralisering och utbrytning påvisades även av forskarna Emanuelle Massetti och Arjan H. Schakel (2016, s. 68) då deras studie av partibeteendet i autonoma stater visat att hög grad av decentralisering går hand i hand med radikaliserings (i form av separation).

Sammanfattningsvis garanterar autonoma institutioner i särdrag inte utbrytning av regioner, men det har konstaterats att i ett autonomt statsskick är oddsen för secessionen högre än i enhetliga stater (Anderson 2004, s. 99). Viktigt att påpeka är att precis som autonomi inte garanterar utbrytning, är chansen till secession inte heller helt omöjlig i enhetsstater. Det konkreta formerna av självbestämmande är flexibla, vilket innebär att om autonomi drastiskt skulle avskaffas utan den berörda enhetens samtycke kan frågan om självbestämmandet

återupptas (Walter et al. 2014, s. 57). I fallen där autonomin avskaffats under bruk av våld och förtryck kan det också omvandlas till ett krav på självständighet (ibid.). Ställningstagandet för det sistnämnda kravet är det internationella samfundet, då i form av att andra suveräna stater erkänner den nya staten.

4. Metod

Vi har valt att utträta en jämförande kvalitativ fallstudie av två unilateralt utträdande regioner; Kosovo och Katalonien, varav den ena regionen uppnått erkänd självständighet medan den andra regionen inte har blivit erkänd av någon suverän stat. Genom att analysera de två utträdande regionerna ges förklaring för vilka faktorer som varit av betydelse i respektive självständighetsförklaring och vidare genom jämförelse av dessa två påvisa om teorierna om interna faktorer till secession får fäste.

När det gäller typ av jämförande kvalitativ analys är vår studie av mest lika design eftersom båda regioner unilateralt förklarat sig självständiga. Vi anser att jämförande studie med en lika karaktär lämpar sig för vår undersökning i och med syftet att undersöka bidragande faktorer till utträde. Undersökningen blir därav att se ifall dessa faktorer skiljer sig åt för respektive stat / region. Vi är medvetna om att det finns metodologiska risker med en sådan design eftersom vi på förhand förutsätter olika teorier / förklaringsfaktorer och därmed valt bort andra tänkbara förklaringar. Vi tror dock, på grund av att vi valt att jämföra två lika fall, att vi istället empiriskt genom analysen av faktorerna kan belägga orsaksförhållanden (Esaiasson et al. 2017, ss. 104 - 117).

Den här uppsatsen bygger på en komparativ fallstudie av teoriprovande karaktär. För att besvara vår frågeställning har ett selektivt urval utförts av fall med mest lika design, det vill säga Kosovo och Katalonien som teorierna kommer prövas på. I följande kapitel följer förklaring samt diskussion av vald metod och fall.

4.1. Komparativ och teoriprovande studie

Jämförande studier av länder möjliggör att se och förstå skillnader och likheter mellan dem eller händelser de varit del av. Komparativ metod ämnar sig bra för teoriprovande fall där en eller flera hypoteser kan prövas på fall av mest lika eller olika natur (Esaiasson et al. 2002). Ett alternativt väg att genomföra studien på skulle vara att använda sig av teorikonsumerande undersökning men vi argumenterar för att teoriprovande studie är mest relevant i vårt fall då syftet med undersökningen är att undersöka om de tre specifika faktorerna: autonomi, ekonomiska tillgångar och moderlandets kränkning av GMR kan förklara regionernas unilaterala utträde. Esaiasson et al. (2002, s. 97) lyfter fram att teorikonsumerande studier sätter fallet i centrum medan i teoriprovande studier är det teorin som står i rampljuset; något som överensstämmer med vårt fall. Fortsättningsvis som tidigare nämnt har vi valt att genomföra en komparativ studie av mest lika design. Mest lika design går ut på att jämföra empiriska fall som har lika utfall och lämpar sig för studier som önskar att hitta förklaring till fenomen (Esaiasson et al. 2002, s. 126), vilket i vårt fall blir utbrytning.

4.1.1. Variabler

För att förstå varför Kosovo och Katalonien unilateralt förklarat sig självständiga kommer en jämförelse av dessa fall baseras på tre faktorer: (1) moderlandets kränkning av grundläggande mänskliga rättigheter, (2) ekonomiska tillgångar och (3) autonomi. Vi har valt att titta närmare på nämnda faktorer på grund av att vår hypotes grundar sig i antagandet att dessa faktorer kan ha varit avgörande för respektive stats önskan om suveränitet. Faktorerna som vi benämner dem kan liknas vid *kontextuella variabler*. Variabeltänkandet används för att beskriva variation av vissa särdrag hos analysenheterna (Esaiasson et al. 2002, s. 52). Våra analysenheter är som tidigare nämnt Kosovo och Katalonien, eftersom antagandet att valda variabler möjligtvis kan förklara analysenheternas utfall kan valda variabler därav klassas som *beroende variabler* (ibid.). Vi argumenterar för att

valda variabler är beroende eftersom att de kan förklara variationen i de beroende variablerna som i vårt fall är unilateral utbrytning. Valda variabler är även av *kontextuell* typ som syftar på att utfallet är kontextuellt beroende av sammanhanget. Kontextuella variabler tillåter oss att inkludera information om analysenheterens egenskaper (Esaiasson et al. 2002, s. 55).

4.2. Val av fall

Valet av Katalonien och Kosovo som empiriska fall resonerar vi vara på grund av att båda stater unilateralt förklarat sig självständiga från sina suveräna stater, dock erhållit olika utfall där Kosovo erhållit suveränitet medan Katalonien inte blivit godkända utträde. Fortsättningsvis motiverar vi valet av empiriska fall i mest lika designen där staterna båda förklarat sig självständiga och lämpar sig därav för en jämförande analys av de faktorer som vi tror kan ligga till grund för utbrytning.

4.3. Material

Empirisk material som det här studien bygger på utgörs främst av nyhetsartiklar samt skrifter från specialister inom respektive område såsom: Mirela Jofre-Bonet; professor i Ekonomi på City University of London och Pol Villa-Sarria; specialist inom området Internationell Politik och Mänskliga Rättigheter, med inriktning på Kosovo. Nyhetsartiklarna är bearbetat material och därav sekundära källor. Trots att nyhetsartiklarna är sekundära källor, resonerar vi att deras validitet är hög i och med att de publicerats i nyhetstidningar såsom: BBC, The Independent och The Conversation. Det primära materialet som använts i studien utgörs av Spaniens Konstitution, som är ett offentligt dokument samt TV- intervjun med Carles Puigdemont, separatist och Kataloniens president fram till 27 oktober 2017. Intervjun med Puigdemont är publicerad på nyhetssajten Al-Jazeera men vi argumenterar att källan är primär eftersom intervjun är publicerad i videoformat något som påvisar att Puigdemonts uttalande inte bearbetats.

4.4. Definiering av begrepp & operationalisering

I det här avsnittet operationaliserar vi återkommande begrepp som är viktiga för att få klar förståelse av studien i syfte att undvika felaktig tolkning.

4.4.1. Självständig stat och moderstat

Med självständig / suverän stat avser vi vara länder som uppfyller Montevideokonventionens kriterier för en stat, samt har erhållit internationellt erkännande. Internationellt erkännande syftar på när andra suveräna stater antyder och behandlar entiteten som suverän. Internationellt erkännande bedöms utifrån de teorier som står bakom internationella lagen för när en stat anses vara suverän (Grant 1999). Termen moderstat förekommer i uppsatsen och syftar på den stat som den utbrytande regionen är en del av och vill bryta sig loss från.

4.4.2. Secession och utbrytarstat

Secession som är ett politisk begrepp avser tillbakadragande och separation från en entitet. Begreppet brukades först av Michael Freeman (1998, s. 12) som ett exempel på USA:s självständighetsdeklaration, som genom handlingen förklarade sig den nya staten fri från det brittiska väldet. Termen förekommer ofta på folkrättens område och syftar på att ett territorium skiljer sig från sin stat och bildar en ny stat (NE 2018). Vi refererar till stater som vill bryta sig loss från moderstaten och uppnå suveränitet även som utbrytarstat.

4.4.3. Unilateral secession

Internationell rätt sätter sig inte emot secession där splittring av en stat är förhandlad eller konstitutionell. Med konstitutionell secession menas att regioner som staten består i har rätt till utträde enligt konstitutionell författning (Buchanan 2004, s. 338). Exempelvis, Montenegros secession från dåvarande Republiken Serbien och Montenegro var konstitutionell eftersom det var inskrivet i staternas

gemensamma konstitution att referendum om självständighet skulle hållas vart tredje år. Till skillnad från konstitutionellt och överenskommet utträde finner vi unilateralt utträde som syftar på att en region vill bryta sig loss från sin moderstat utan överenskommelse med moderstaten (ibid.). Internationell rätt tillåter unilateralt utträde enbart i fall av klassisk avkolonisering och i enstaka fall i situationer av orättvis militär ockupation (ibid.)

4.4. Grundläggande Mänskliga Rättigheter

Grundläggande mänskliga rättigheter (GMR) är de rättigheter som gäller för varje människa. Grunden ligger i att reglera förhållandet mellan statsmakten och den enskilda människan. De utgör en begränsning av statens makt över individen och slår samtidigt fast vissa skyldigheter för staten gentemot individen (Regeringen 2017).

Vi har utgått från FN:s regler om mänskliga rättigheter där allmänna förklaringen av GMR. Dessa artiklar behandlar sådant som alla har rätt till, såsom frihet och utbildning, och sådant som alla har rätt att vara fri från, som slaveri och tortyr men även att varje människa har rätt till liv och privatliv och ingen får berövas av sitt liv (FN:s Universal declaration of Human Rights, 2015).

De tre första artiklarna är de vi främst syftar på i vår undersökning om överträdelser mot GMR och lyder som sådan:

1. All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reasons and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood
2. Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status. Furthermore, no distinction shall be made on the basis of the political, jurisdictional or international status of the country or territory to which a person belongs, whether it be independent, trust, non-self-governing or under any other

limitation of sovereignty.

3. Everyone has the right to life, liberty and security of person (UN declaration of human rights, 2015).

5. Katalonien

Katalonien är en region på 31 900 km² som är beläget i nordöstra Spanien, med 7,5 miljoner invånare och Barcelona som huvudstad (NE 2018). Som en av Spaniens rikaste regioner står Katalonien för 21% av landets skatteintäkter, samt 25% av landets export (Kottasová 2017).

5.1. Historia

Katalonien har under historien präglats av olika grader av autonomi och självstyre, som till och från avskaffats och återinsatt. En turbulent period för regionen var inte minst under 1900-talet då regionen erhöll omfattande autonomi år 1932, och utvecklades till att bli en av de starkaste republikanska fästena under Spanska inbördeskriget (BBC 2018). När Francoregimen kom till makten bestraffades Katalonien hårt med avskaffandet av autonomi samt förbud mot det katalanska språket (ibid.). Efter Francoregimens fall resulterade intensiva förhandlingar mellan Kataloniens samlade front av regionalister och demokratiska regeringen i Madrid i att regionen återfick sin autonoma styrning år 1979 (ibid.). Kataloniens autonomi kom att utövas över territoriet där Katalonien tidigare under historien utgjort en stat och kom att innefatta dess befolkning: katalanerna.

Spaniens som har 17 autonoma regioner, har i sin konstitution gett de autonoma regionerna totalt självbestämmande över vissa delar i samhället, dock är det inte definierat hur mycket självbestämmande och över vad, dessutom skiljer sig detta åt från region till region (Bremberg, 2015). Den här decentraliseringen av Spanska staten som lämnats öppen i konstitutionen argumenterar Niklas Bremberg (2015), forskare vid utrikespolitiska institutet, ska egentligen fungera på så sätt att självbestämmandet ska förhandlas mellan regionerna och centralmakten i Madrid, något som inte blivit fallet då centralmakten har det slutgiltiga ordet. Vidare

artikel 155¹ i Spaniens konstitution, lämnar de autonoma regionernas makt flytande och specificerar därmed inte hur mycket självbestämmande Katalonien har. Nämnt artikel legitimerar dessutom Madrid att dra tillbaka autonomi i tillstånd som kräver det, även detta ospecificerat (Spanish Constitution 1978). Autonomi i Katalonien har resulterat i att regionen har egen konstitution, civillagstiftning och egen polismyndighet samt att det katalanska språket är officiellt erkänt i Spaniens statliga konstitution. Det partiella självbestämmandet som Katalonien åtnjuter menar katalanska separatister är inte tillräckligt och Katalonien har sedan 1979 aktivt jobbat på att utöka sin autonomi och inflytande.

5.2. Ekonomiska tillgångar

När det kommer till regionens ekonomiska tillgångar besitter Katalonien en del mineralresurser som förser regionens kassa med inkomst. Dock står den allt mer växande turistindustrin, samt utländska investeringar för majoriteten av inkomsten. Det senaste har bidragit till att Katalonien är en av Spaniens rikaste regionerna och har lägre arbetslöshet än de flesta regionerna i övriga landet (Vila-Sarria 2017). Regionens position i Medelhavet har resulterat i att Katalonien innehar två av Spaniens största hamnar, även detta är av betydelse för ekonomin. Regionens huvudstad Barcelona har senaste åren slagit rekord i att attrahera investerare, då en tredjedel av alla utländska investerare, valt att etablera sig just i Spanien (ibid.). Statistiken visar att regionens välmående ekonomi gör att Katalonien själv står för 20% av Spaniens BNP (McRae 2017), något som resulterar i att Katalonien betalar mer till statskassan än de får tillbaka (Jofre-Bonet - Banal-Estanol 2017). Med detta sagt påstår experter att med sin ekonomi som självständig stat skulle Katalonien ligga i topp jämte rikaste länderna per capita (McRae 2017; Jofre-Bonet - Banal-Estanol 2017).

¹ 1. If a Self-governing Community does not fulfill the obligations imposed upon it by the Constitution or other laws, or acts in a way that is seriously prejudicial to the general interest of Spain, the Government, after having lodged a complaint with the President of the Self-governing Community and failed to receive satisfaction therefore, may, following approval granted by the overall majority of the Senate, take all measures necessary to compel the Community to meet said obligations, or to protect the above mentioned general interest.

2. With a view to implementing the measures provided for in the foregoing paragraph, the Government may issue instructions to all the authorities of the Self-governing Communities.

5.3. Självständighetsrörelsen

Den puttrande separatiströrelsen tog fart efter eurokrisen då Katalonien bad Madrid om nödlån följt av att kravet på regionens fiskal autonomi avslagits (Guntermann 2017; Bremberg 2015). Eftersom Katalonien är en av de rikaste regionerna i Spanien ansåg de att fiskal autonomi var nödvändig för att klara sina finanser under krisen. Ännu en anledning till krav på fiskal autonomi grundar sig i som tidigare nämnt, att regionen betalar mer till Spaniens statskassa än de får tillbaka.

Däremot argumenterar Kataloniens dåvarande president Carles Puigdemont att självständighetskravet inte är grundat i sociala skillnader, då skillnaderna mellan Katalaner och Spanjorer är minimala. Istället menar han på att separatistkonflikten mellan Katalonien och Madrid är av politisk natur. Puigdemont (2017) hänvisar till det ovissa autonoma tillståndet i artikel 155, samt Madrids agerande såsom avslag på krav om fiskal autonomi som indikerat på små åtgärder med ambition att i längden återta regionens makt.

Med eurokrisen aktuell och avslag på fiskal autonomi tog separatiströrelsen fart. Eftersom Spaniens konstitution förbjuder folkomröstning om secession anordnades en sådan 'inofficiellt' av Kataloniens regering den 9e november 2014 (BBC 2018.). Valdeltagandet i nämnd omröstning uppgick till 37 procent varav 80 procent av de var för ett självständigt Katalonien (ibid.). I oktober 2017 var det dags för ytterligare en, av regeringen icke godkänd, folkomröstning där 90 procent av 42 procent av valdeltagandet var för att separeras från Spanien (ibid.). Omröstningen resulterade i att Katalonien unilateralt utropade sig självständigt från Spanien den 27 oktober 2017. Konstitutionsdomstolen dömde ut folkomröstningen som olaglig och till följd av detta avsattes den katalanska regionspresidenten Carles Puigdemont och Madrid återupptog kontrollen över regionen (ibid.).

I och med att folkomröstningen förklarats olaglig svarade Spaniens centrala regering med nationella polisstyrkan, *Guardia Civil*, mot de medborgare som valt att rösta, i syfte att hindra omröstningen. Världen fick bevittna bilder

som visade på hur den spanska poliserna sparkade och blodigt slog med batonger mot både äldre- och yngre män och kvinnor (Garcia, 2017). Amnesty International (2018) uppmärksammade våldet som brukats mot Kataloniens befolkning och uttryckte i sin årsrapport läget i Spanien som följande:

Efter den konstitutionella domstolens beslut den 7:e september som syftade till att förhindra folkomröstningen begränsade vissa myndigheter oproportionerligt rätten till yttrandefrihet och fredlig församling².

Polismyndigheten för brottsbekämpning den 1 oktober i Katalonien använde överdriven våld mot fredliga demonstranter som motsatte sig en polisoperation³.

Vidare, enligt källan The Guardian (2017) intervenerade specialister från UN Human Rights Council i Katalonien på den Katalanska regeringens vädjan till EU. Efter Madrids försök att stoppa omröstningen anklagade den centrala regeringen för att ha bidragit till inte bara Spaniens, men även EU:s värsta demokratiska kris (The Guardian 2017). Merparten av omvärlden samt politiska ledare valde att inte kommentera händelserna, men de få som reagerat har uppmanat Spaniens regering att starta en oberoende utredning av våldsamheter i Katalonien då de ansett att Spanien kränkt mänskliga rättigheter (ibid.). Slutligen, i skrivandes stund är Kataloniens självständighetsprocess i viloläge; inte avslutad, men för närvarande inte aktiv.

Gällande självständighetsförklaringen och det internationella erkännandet valde Europeiska Unionen följt av sina medlemsstater och majoriteten av omvärlden att stötta Spaniens regering i sitt beslut med hänvisning till att problemet var inrikes och uppmanar Madrid och Katalonien att föra en dialog emellan sig (BBC 2018). Det minimala stöd som Katalonien mottagit i

² Following the Constitutional Court decision of 7 September aimed at preventing the referendum, some authorities disproportionately restricted the rights to freedom of expression and peaceful assembly

³ Law enforcement officials policing protests on 1 October in Catalonia used excessive force against peaceful protesters who were opposing a police operation.

utbrytarkampen har riktats mestadels från regioner / stater som själva befinner sig i liknande situation exempelvis Skottland och Belgien (Saeed 2017).

6. Kosovo

Kosovo är Europas yngsta stat efter sin utbrytning från Serbien 2008. Staten är 10 887 kvm i storlek och är beläget på Balkanhalvön, med Pristina som huvudstad. År 2017 låg befolkningsantalet på 1,8 miljoner invånare. Kosovo är ett av Europas fattigaste länder men trots detta har landet gott om naturtillgångar, framför allt i mineral men även bördig mark. På grund av krig och etniska konflikter främst under 1900-talet och åren därefter, resulterade det till att ekonomin skadades som innan dess redan var svag (NE 2017).

6.1. Historia

Kosovos historia präglas av konflikter och börjar redan vid slaget om Kosovo Polje vid 1389 när det Ottomanska riket besegrade Serbien. I början på 1800-talet uppstod ett nationellt uppror i Serbien som ledde till att det ottomanska riket drog sig tillbaka. På grund av detta är Kosovo av stor känslomässig betydelse för serbiska nationalister (Världspolitikens dagsfrågor 2013, ss. 49-50). Det är även orsaken till att det legendariska slaget fortsätter att spela en viktig roll i den samtida politiken i Serbien (The UK, House of Commons, 2000). Efter att ha blivit ockuperade av olika stater under första- och andra världskriget återtog Kosovo år 1944 av de Jugoslaviska militären som leddes av Tito. Eftersom Tito var en Jugoslavisk kommunistisk politiker ville han styra över en stat som var lik sovjetunionens genom att indela staten i sex republiker: Slovenien, Serbien, Kroatien, Makedonien, Bosnien-Hercegovina och Montenegro och två provinser, varav den ena var Kosovo. Tito införde en ny konstitution 1974 som beviljade lika status till alla nationer och nationaliteter i forna Jugoslavien och fastslog att människor individuellt samt kollektivt skulle ha suveräna rättigheter. Detta resulterade till att Kosovo fick autonomi och en egen konstitution som betonade

att människor frivilligt kunde organisera sig i form av en socialistisk autonom provins, på samma sätt som resterande Jugoslaviens nationer och nationaliteter. Kosvar Assembly (KA) hade befogenhet att ”direkt” och exklusivt” besluta om ändringar av Kosovos grundlag och godkänna ändringar av Socialistiska Republiken Serbiens (SRS) konstitution (Malcolm 1998, ss. 238 -329). De första kosovoalbanska protester skedde på grund av förtryck av serberna och dateras tillbaka till 1981. De serbiska förtrycken av kosovoalbaner fortsatte att växa med accelererande förfall fram till slutet av 1980-talet. 1989 avskaffade den serbiske presidenten Milosevics regim den ‘Titoistiska’ politiska autonomi för Kosovo, som hade beviljats i den serbiska konstitutionen år 1974. Trots att konstitutionen definierade Kosovo som en autonom provins i Serbien beviljades de en status likt republikerna Bosnien och Herzegovina, Kroatien, Makedonien, Montenegro, Serbien och Slovenien, men utan rätten att utträda (Krieger, 2001, s. 33).

När den serbiska nationalförsamlingen (nedan kallad för SNA för *Serbian National Assembly*) avslutade KAs arbete vid 1990 antog den valda representanten för Kosovo en förklaring om suveränitet som svar (Malcolm, 1998, s. 346) och KA antog en ny konstitution å Kosovo och kosovoalbaners vägnar samt utfärdade en formell självständighetsförklaring september 1991 (Krieger, 2001, s. 31). De serbiska offentliga tjänsterna förde en politik där de kosovoalbanska friheterna och de mänskliga rättigheterna inte erkändes. Det fanns inte enbart en systematisk diskriminering inom den offentliga sektorn utan även i rättvisa och administrationstjänster, vilket förvärrade förhållandet mellan kosovoalbaner och de serbiska etniska grupperna ännu mer. Även om etnisk förtryck hade varit en daglig erfarenhet för kosovoalbaner genom hela jugoslaviska konflikten blev storskalig diskriminering och förföljelse starkt smittsamt under 1990-talet. Det blev en tid då kosovoalbaner utsattes för fullföljande förföljelser av polisstyrkor, vilket ledde till att hundratusentals människor flydde landet. Samtidigt försökte Belgrad främja invandringen av etniska serber till Kosovo (NE 2018). Eftersom processen för främjandet av etniska serber sågs det som en diskriminering gentemot minoriteterna, det vill säga kosovoalbaner som missgynnas av denna invandringsprocessen. I en Artikel

skrivna av Gustaf Antell (2017) intervjuar han kvinnor som blev våldtagna av serbiska säkerhetspoliser under kosovokriget 1998-1999. Våldtäkten användes som ett vapen för att dra skam över familjens namn och heder. När bomber föll över Belgrad bestämde sig serbiska poliser samt militärer att invadera kosovanska städer. När befolkningen försökte fly så greps offren och fördes tillbaka, där de sedan blev torterade (Svenska YLE 2017).

Till följd av ovannämnda händelser bröt ett inbördeskrig ut i februari år 1998. En lösning för fred kunde inte nås förrän i juni 1999 efter att Nordatlantiska fördragsorganisationen (NATO) genomförde en flygstrejk på Serbiskt territorium under 78 dagar (Hilpold, 2001, ss. 438 - 439). Något som är viktigt att påpeka är att FN:s säkerhetsråd för resolutioner (UNSCR) implementerade resolution 1244 (1999) som innebar att Serbien inte hade någon roll i styrandet av Kosovo samt att serbiska lagar inte längre var giltigt i provinsen. (UNSCR, 1244, 1999).

FN:s tidigare generalsekreterare, Kofi Annan uppgav (UN 1999) att orsaken till krisen är tydlig:

I wish to make clear the root of the crisis before us. Before there was a humanitarian catastrophe in Kosovo, there was a human rights catastrophe. Before there was a human rights catastrophe, there was a political catastrophe: the deliberate, systematic and violent disenfranchisement of the Kosovar Albanian people.

6.2. Ekonomiska tillgångar

Jordbruk och gruvdrift är grunden för Kosovos ekonomi men på grund av dåliga förutsättningar i egenskap av bristande kunskap, utrustning och pengar så resulterar det till dåliga skördar. Kosovo är ledande i naturtillgångar och har världens femte största befinthet av brunkol, där kol står för merparten av landets energi. Detta tyder på att det finns goda förutsättningar för ett framgångsrikt jordbruk och ekonomiska förutsättningar i Kosovo (UI 2017). Den Jugoslaviska upplösningen och kriget på 1990-talet försämrade den ekonomiska situationen som ledde till att Kosovo ännu inte lyckats återhämta sig eller bygga

upp staten på ett hållbart sätt (Globalis, 2018). Fattigdomen som översvämmar Kosovo beror i grunden på krig, korruption och vanskötsel (UI 2017).

6.3. Självständighetsförklaring

Februari 2008 utropade Kosovo ensidigt sin självständighet från Serbien utan beslut från FN:s säkerhetsråd. Detta innebar att utropet för självständighet hade förbehåll (Säkerhetspolitik 2016). Trots att hundratals länder däribland USA och de flesta av Europeiska Unionens (EU) medlemsländer erkänt den nya staten, så har Serbien med stöd av bland annat Ryska federationen inte gjort det. Förenta Nationerna kan inte heller erkänna Kosovo som en fullvärdig medlem så länge den Ryska federationen lägger in sitt veto i säkerhetsrådet mot deras självständighetsförklaring (NE 2018).

7. Analys

I försöket att besvara vilka faktorer som ligger till grund för Kataloniens och Kosovos självständighets analyseras nedan tre faktorer som vanligtvis spelat roll i secessionen, följt av analys av moderlandets skäl till att inte erkänna utbrytning.

7.1. Kataloniens faktorer till utbrytning

7.1.1. Grundläggande mänskliga rättigheter & rätten till secession

Med utgångspunkt i det empiriska materialet vi tagit del av har Spaniens regering, historiskt sett inte kränkt katalanernas GMR. Försöket att stoppa människor från att delta i det olagliga referendumet den 1 oktober 2017, kan däremot enligt Amnesty International tolkas som kränkning av GMR. Polisvåldet som brukats mot valdeltagarna ansågs vara den värsta som skådats i en EU stat vilket antyder en så pass aggressivitet som inte passerat omärkbar. Utifrån Remedial Right Only teorin kan polisvåldet ses som orättvis behandling mot katalanerna och kränkning av deras GMR i form av diskriminering i och med att våldet var riktat enbart mot separatister, samtidigt kan våldet från polisen argumenteras vara legitim utifrån statens rätt till våldsmonopol. Vi argumenterar för det första, eftersom utifrån Buchanans teori, kan en stats bruk av våld i försök att dämpa separationister ses som diskriminering av katalanerna och förtryck mot deras vilja att få sin röst hörd.

Viktigt att påpeka är att eftersom polisvåldet brukats mot Katalanerna först när folkomröstningen ägde rum, kommer det därför inte tolkas som en anledning till secession, men kan däremot komma att vara i separatisternas favör i förhandlingar om självständighet framöver.

7.1.2. Ekonomiska tillgångar

I det här kapitlet analyseras Kataloniens ekonomi innan det unilaterala självständighetsförklaringen utifrån Kellas teori om secession och ekonomiska tillgångar.

Kataloniens BNP per capita, export, följt av deras läge i medelhavet med den blommande turistindustrin och de utländska investeringarna i Barcelona bäddar för en välmående ekonomi med stadig utveckling. Detta leder till ett högst sannolikt antagande att Kataloniens skäl till secession inte grundar sig i att regionen är ekonomiskt försummad av den centrala makten. Däremot med hänsyn till Kataloniens ekonomi och låg arbetslöshet kan vi utifrån Kellas teori dra paralleller till att separatister. Istället menar man att regionen skulle vara ännu mer framgångsrik som en självständig stat.

Den rådande ekonomiska situationen i regionen, följt av låg arbetslöshet, kan haft inverkan på befolkningen. Katalanerna känner sig belåtna med situationen eftersom regionen förser dem med jobb och därav känner tillhörighet till regionen. I och med att katalanerna njuter av bättre ekonomiska förhållanden än många andra delar av landet, kan detta också komma att fungera som en främjande faktor av tillhörigheten till Katalonien och inte den centrala makten.

Kellas lyfter framförallt fram att medborgarna som känner sig ekonomiskt berövande sympatiserar i större utsträckning med separatistpartierna, men teorin är högst applicerande i Kataloniens fall där medborgarna istället för missnöje, känner sig nöjda med den rådande ekonomiska situationen. Medborgarnas missnöje kan istället spåras i faktumet att Katalonien betalar mer till statskassan än vad de får tillbaka. Den här situationen, att Katalonien bidrar till statskassan mer än andra regioner och på så sätt får agera sponsor till fattigare regioner i Spanien kan ses som en vital anledning till utbrytning.

7.1.3. Autonomi

I försöket att besvara hur vilka faktorer som ligger till grund för Kataloniens självständighetsönskan analyserar vi regionens autonomi innan självständighetsförklaringen som en av faktorerna.

Spaniens sätt att hantera regionen Katalonien och ge den autonomt styre kan utifrån teorin om autonomi tolkas som att Spanien erkände katalanernas historia av autonomi och etniska skillnader mellan regionen och Madrid och därav gav regionen autonomi. Utifrån detta samt Horowitz och McGarys teori kan vi argumentera för att autonomin användes som ett konfliktreducerande medel där olika etniciteter skulle ges möjlighet att leva tillsammans. Att döma av Puidgemonts uttalande om att det inte finns några större sociala skillnader mellan katalanerna och spanjorerna, kan det argumenteras för att autonomin lyckats alstra intrastatlig harmoni. Trots uppnådd intrastatlig harmoni och konstitutionellt erkännande av olikheterna, exempelvis det katalanska språkets erkännande, är kampen om utbrytning aktuell.

Att Katalonien strävar efter självständighet kan istället spåras i riskerna som autonomi medför. Regionens egna institutioner, beslutsfattande över civillagstiftning samt egen polismyndighet möjliggör regionen att fungera som en stat och forma opinion och identitet. Opinion utformningen kan visa sig i regionens kontroll av media och implementering av obligatorisk Katalanska i skolan kan ses som en bidragande faktor i forandet av identitet. Detta är något som enligt teorin om autonomi och utbrytning, kan ha kommit att resultera i en allt starkare katalansk identitet som i sin tur kan ha varit bidragande faktor i sympatin för självständighet. Slutligen är det viktigt att ta i hänsyn regionens territoriella gräns som innefattar etniska katalaner och deras regionen som tidigare regerat som suverän. Att regionens dragna gräns beträffar nämnda historiska aspekter kan, dömt utifrån tidigare fall även det ha bidragit till viljan om secession.

Skälen till secession kan också baseras på artikel 155 i Spaniens konstitution, som lämnar autonoma regionernas makt flytande samt legitimerar Madrid att när som återta makten. Faktumet att regionens makt lämnats flexibel

öppnade upp för risken att Madrid kan ta tillbaka kontrollen över Katalonien, något som enligt Puidgemont och separatisterna märkts försök av. Att döma av separatisternas uttalanden, om Madrids anspråk av makten i Katalonien, kan även detta komma att alstra spänningar mellan regionen i fråga och den centrala makten.

Sammanfattningsvis, i analysen om Kataloniens autonomi utifrån teorin om autonomi och utbrytning finner vi samband mellan regionens grad av självbestämmandet och önskan om utbrytning. Fastän implementeringen av det autonoma styret i viss grad uppnått sitt mål att möjliggöra olika grupper att leva tillsammans, konstaterar vi att den territoriella gränsen, regionens institutioner i kombination med diffus decentralisering haft påverkan i genererandet av strävan efter full suveränitet.

7.2. Kosovos faktorer till utbrytning

7.2.1. Grundläggande mänskliga rättigheter och rätten till secession

Förtrycken i Kosovo har alltid varit konstant, men som under vissa perioder antingen ökat eller minskat. Detta var en faktor under det Jugoslaviska konflikten och när Kosovo tilldelades autonomi av den dåvarande Jugoslaviske presidenten Tito som försökte regera en kommunistisk republik. Detta ökade drastiskt vid 1981 efter Jugoslaviens nedfall.

När Kosovo var en autonom provins i Jugoslavien, var kosovoserber en minoritet som missgynnades av att majoriteten var kosovoalbaner. När Milosevic blev den nya presidenten, ökade förtrycken på kosovoalbaner. Diskriminering med etniska grunder åstadkom där man även såg att förföljelser ökade framför allt av serbiska polisstyrkor. Våldtäkter av kosovoalbanska kvinnor förekom samt att tortyr uppstod på medborgare som försökte fly när serbiska poliser och militär tog sig in i olika kosovanska städer under inbördeskriget.

Under inbördeskriget mellan Kosovo och Serbien, var det många kvinnor som blev våldtagna. I en artikel berättar Veprora Shehu, en kvinna som direkt

efter krigets slut gick in i kosovanska städer för att utreda våldtäkterna, förklarade att detta var ett strategi för att förnedra de kosovoalbanska kvinnorna så mycket som möjligt och kommenterade att:

Våldtäkter uppfattas inte som ett brott mot den våldtagna kvinnans eller flickans integritet, utan som ett brott mot familjens namn och heder (Svenska YLE, 2017).

Kofi Annan, f.d FN:s generalsekreterare nämnde att krisen var tydlig. Kosovo var i kris och att deras mänskliga rättigheter var katastrofala, där systematiska samt våldsamma åtgärder togs för att fränta rösträtten från de kosovoalbanska befolkningen.

Utifrån Buchanans teori, rättfärdigas en regions secession endast när det är sista lösningen för allvarliga orättvisor och kränkningar i de GMR. I Kosovos fall så har de både blivit (1) utsatta för enorma överträdelser av de GMR och (2) blivit orättvist behandlade. Vilket innebär att enligt Buchanan legitimeras dessa faktorer till rätten att kräva secession.

7.2.2. Ekonomiska tillgångar

En av de viktigare faktorer som påverkar en regions motiv till secession är deras ekonomiska förutsättningar. Men som tidigare nämnt är Kosovo ett av Europas fattigaste länder och har sedan forna Jugoslavien varit den svagaste provinsen, som var beroende av bidrag från andra Jugoslaviska regioner (Globalis, 2018).

Kosovo sitter på naturresurser och att de är ledande i naturtillgångar tyder på att de har kapaciteten samt goda förutsättningar för att kunna bli ett framgångsrikt land. Deras ekonomiska förutsättningar har dock inte utvecklats till det bättre utan snarare förblivit att vara ett av de fattigaste regionerna i Jugoslavien. Detta ledde som sagt till att Kosovo har varit beroende av bistånd och hjälp från de andra Jugoslaviska republikerna. Vid slutet på 1980-talet skedde ett regimsskifte som missgynnade Kosovo, inte bara med deras GMR men även när det gäller deras ekonomiska förutsättningar. I Kellas teori nämner han hur utbrytarstater kan känna missnöje för bland annat det ekonomiska systemet i

moderstaten, vilket kan vara till stor relevans i konflikten mellan Kosovo och Serbien. Eftersom Milosevic förde ett serb-nationalistiskt styre, såg han till att serbiska minoritet fick ekonomiska fördelar och all makt över Kosovo och kosovoalbaner.

Man kan således, utifrån Kellas teori utgå från att kosovaner inte kände någon tillhörighet till moderstaten utifrån det ekonomiska perspektivet. De har missgynnats av moderstaten och blivit berövade av ekonomiska resurser på grund av konflikten mellan regionen och moderstaten i begäran för självständighet. Detta kan i sin tur förklaras som ett faktor att kosovaner började sympatisera med separatistpartier för att de hoppades på en ljusare framtid som en självständig stat snarare än en region som tillhör Serbien.

Slutligen, vill vi påpeka att på grund av deras dåliga bristande ekonomi kan konstruktivismens vinstmaximering inte appliceras i detta fallet. Kosovo var en av Serbiens fattigaste region och orsaken till att de inte godkände Kosovos självständighet inte berodde på vinstmaximering för moderstaten, utan snarare att andra faktorer har legat till grund för deras beslut att inte godkänna deras secession. Man kan snarare argumentera för att konflikten mellan Serbien och Kosovo har lett till att Kosovos ekonomi samt näringsliv tagot en större smäll av Serbien eftersom så många kosovaner valde att emigrera som ledde till att Kosovos näringsliv kollapsade samt att infrastrukturen föll.

7.2.3. Autonomi

Kosovos autonoma historia kan dateras tillbaka till efter andra världskriget då Kosovo blev en autonom provins i Serbien som hade blivit en delrepublik i det kommunistiska Jugoslavien. Alla nationer och nationaliteter beviljades suveräna rättigheter. Kosovo hade fått rätten att besluta och göra ändringar i Kosovos grundlag samt godkänna ändringar i SRS konstitution. Jugoslaviens beslut att tilldela alla regioner autonomi kan man utifrån Horowitz och McGarys teori argumentera för att detta var ett självklart val eftersom dessa delrepubliker tidigare var självständiga stater som hade sammanslagits för att bilda en gemensam republikansk stat. Något man ytterligare kan påpeka är att detta var en

nödvändig steg för att sammanföra de olika etniska skillnader och främja en ökad inomstatlig harmoni.

När Kosovos autonomi avskaffades av Milosevic så togs det ingen hänsyn till minoriteterna, det vill säga kosovaner. Som vi nämnde under GMR och rätten till secession blev kosovoalbaner förtryckta av Serber. Detta men även att de blev berövade ekonomiskt kan vara de avgörande faktorerna till att Kosovo inte längre ville vara autonoma under serbiskt styre utan sökte full suveränitet. När autonomi avskaffas under extrem våld och förtryck kan regioner istället kräva full suveränitet snarare än att begära tillbaka sin autonomi. Eftersom kosovoalbaner inte blev rättvist behandlade och fick inte samma förutsättningar som resterande regioner inom Serbien, vilket resulterade det att Kosovo istället krävde full suveränitet. Walter et al. förklarar hur en drastisk avskaffning av autonomi utan samtycke från den berörda entiteten kan resultera till att den berörda regionen återupptar frågan om självbestämmandet. Men eftersom konflikten som uppstod efter att autonomi i Kosovo avskaffades och förtrycken och brotten mot de grundläggande mänskliga rättigheterna som uppstod gentemot kosovoalbaner så har det istället omvandlats till en kamp för självständighet.

8. Resultat

Nedan kommer vi att redogöra resultat för vardera region / provins där vi sammanställer det viktigaste från analysen. Vi avslutar även detta kapitel med att jämföra Katalonien och Kosovos resultat.

8.1. Katalonien

Resultat från analysen av centralmaktens behandling av katalanerna, kommer Kataloniens autonomi och ekonomi innan det unilaterala självständighetsförklaringen presenteras i det här avsnittet.

I analysen var syftet att undersöka ifall Spanien begått överträdelser av katalanernas GMR, har inga relevanta faktorer identifierats som skulle haft inverkan på kravet till secession. Resultatet i analysen av Kataloniens ekonomi påvisade regionens ekonomiska välmående i form av hög BNP, växande turistindustri och låg arbetslöshet. Nämnade faktorer har gynnat relationen mellan regionen och dennes befolkning som resulterat att separatister känner större tillhörighet till regionen till skillnad från den centrala makten i Madrid. Eftersom Kataloniens ekonomi växt trots icke självständighet har ytterligare en bidragande faktor identifierats som väsentlig i opinionen kring utbrytning, nämligen regionens oproportionella kontribution till Spaniens statskassa. Utifrån analysen kan det fastställas att den ekonomiska aspekten varit av essentiell betydelse i utbrytningen.

I undersökningen av den sista faktorn, huruvida autonomin spelat roll i utbrytningen, har det självbestämmande som Katalonien åtnjutit under längre period, konstaterats ha haft väldigt stor påverkan på regionen. Påverkan av autonomin kan vi se i de fullt etablerade och fungerande institutioner som gör att regionen till stor del redan fungerat som en mindre stat. Självbestämmandet och

beslutsfattandet som autonomin medfört Katalonien har också varit av essentiell roll i formandet av nationell identitet som skapat distinktion mellan den katalanska befolkningen och centralmakten. Slutligen, utöver decentraliseringen har Spaniens konstitutionen som lämnat den autonoma makten svävande bidragit till otrygghet och rädsla för regionens framtida autonomi.

Sammanfattningsvis, vill vi poängtera de faktorer som spelat roll i Kataloniens secessionsprocess har identifierats vara hög grad av autonomi under längre period, i samspel med god och växande ekonomi som förväntas dra nytta av ett självständigt Katalonien.

8.2. Kosovo

Utifrån de tre faktorerna vi undersökt kan vi konstatera att i Kosovos fall har GMR och rätten till secession gått hand i hand med de ekonomiska förutsättningarna samt deras autonoma förflutna. I slutändan har detta visats sig vara både applicerbart samt legitimt för begäran till secession.

Resultatet av analysen har visat att de största faktorerna till att Kosovo vill utträda beror på de kränkningar som skett i de GMR som även kan kopplas till faktorn att Kosovo självständighetsförklarade sig efter att Milosevic återkallade deras autonomi. Detta ledde till att kosovoalbanernas GMR kränktes, där de blev berövade av den ekonomiska bistånden samt de ekonomiska förutsättningarna som behövdes för att kunna leva ett adekvat liv. Att Serbien blev mer aggressiva gentemot kosovoalbaner när mellanstatliga organisationer försökte ingripa till exempelvis bombningarna i Belgrad, som resulterade till att serbiska poliser och militär angrep sig på kvinnor i städer bebott av kosovoalbaner. Detta skapade större incitament för att göra vad som krävdes för att få fred i området.

8.3. Jämförelse av Katalonien och Kosovo

Utifrån analysen av överträdelse av GMR har det inte begåtts några sådana som skulle legat till grund för Kataloniens motiv för självständighet. I Kosovos fall har kosovoalbanerna utsätts för rensning och diskriminering på grund av etniska skäl som har kommit att vara ett viktigt argument för utbrytning.

När det kommer till ekonomiska faktorer kan det fastställas att respektive falls ekonomiska situation haft påverkan i både Kataloniens och Kosovos önskan om självständighet. I Kataloniens fall har god ekonomi bidragit till missnöje i form av att regionen fungerat som support till fattigare regioner i Spanien. I kontrast till Katalonien, har ekonomiskt missnöje i Kosovo blivit produkt av Serbiens försummande av Kosovo och dess befolkning som bidragit till att landet i fråga varit en av Europas fattigaste. Önskan om utbrytning har även erhållit motiv i hopp om bättre ekonomi som självständig stat.

Utifrån de faktorer vi undersökt kan vi konstatera att decentralisering också varit av betydelse i båda fallen. Kosovos självständighets förklaring hade grund i att autonomin hade avskaffats och kravet på suveränitet kom som respons på förkastad autonomi. I fallet Katalonien resulterade hög grad av autonomi till att regionen redan fungerat som en mindre stat och övergången till suverän skulle inte medföra större skillnader.

8. Slutsats

För att återkoppla undersökningen med studiens syfte, som var att undersöka interna faktorerers betydelse i fall av utträde, drar vi slutsatsen att de tre faktorer: GMR, ekonomi och autonomi har varit av stor betydelse i regionernas val att utträda.

Utifrån jämförelsen av de två fallen har studien påvisat att de tre faktorerna vi valt att fokusera på haft en stor betydelse i besluten att utträda, men att faktorernas bakgrund i respektive fall har haft tydliga olikheter i alla tre faktorer. Trots olikheter, där Katalonien haft hög grad av självbestämmande, välmående ekonomi och inga överträdelser av GMR, och i kontrast där Kosovos autonomi avskaffats, ekonomin nått botten och grova överträdelser mot GMR begåtts, har båda fallen lett till att man känt missnöje gentemot moderstaten och begärt secession. Således, drar vi slutsatsen att dessa faktorer är av betydelse i önskan till secession.

Däremot är det viktigt att påpeka att man bör ha i åtanke att denna slutsats enbart bygger på två fall. Vi föreslår därför att framtida studier med ambition av samma slag skulle dra nytta i genomförandet av studie med kvalitativ karaktär. Slutligen, trots att de två fallen hade en gemensam variabel: att utträda, vill vi poängtera att vi kommit fram till att Kosovo och Katalonien är två fall som mer lämpar sig till en mest olika design, på grund av faktorernas kontrast i respektive fall.

9. Referenser

Deklarationer:

Universal Declaration of Human Rights 2015. http://www.un.org/en/udhrbook/pdf/udhr_booklet_en_web.pdf Hämtad: 2018-05-14.

Internetkällor:

Antell, Gustaf, 2017. Kosovo är redo för upprättelse för dem som våldtogs under kriget. YLE nyheter. <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/03/21/kosovo-ar-redo-upprattelse-dem-som-valdtogs-under-kriget> Hämtad: 2018-05-11.

BBC 2018. Region Profile: Catalonia.

<http://www.bbc.com/news/world-europe-20345071> Hämtad: 2018-05-07.

ETC 2018. Lista 5 regioner som vill bli självständiga.

<https://www.etc.se/utrikes/lista-5-regioner-som-vill-bli-sjalvstandiga>
Hämtad: 2018-04-25.

Garcia, Ivan, 2017. Margot Wallström kritiserar polisvåldet i Katalonien. Ekot: Sveriges Radio. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6790292> Hämtad: 2018-04-19.

Guntermann, Erik, 2017. The myth of massive support for independence in Catalonia. The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2017/10/11/the-myth-of-massive-support-for-independence-in-catalonia/?noredirect=on&utm_term=.acc24853f800 Hämtad: 2018-05-02.

Hamish McRae 2017. The Independent: Catalonia could be an extremely successful economy and EU member state. <https://www.independent.co.uk/voices/catalonia-spain-independence-vote-economy-population-location-trade-currency-a8025051.html> Hämtad: 2018-04-19.

Kottasová, Ivana, 2017. Spain loses 20 % of its economy if Catalonia splits. CNN Money. <http://money.cnn.com/2017/09/29/news/economy/catalonia-independence-spain-economy/index.html> Hämtad: 2018-04-19.

Mireia Jofre-Bonet - Albert Banal-Estanol 2017. The Conversation: Catalonia, Spain and the economic consequences of a split. <https://theconversation.com/>

catalonia-spain-and-the-economic-consequences-of-a-split-85557 Hämtad: 2018-05-12.

Nationalencyklopedin: Katalonien, 2018. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/katalonien>. Hämtad: 2018-04-19.

Nationalencyklopedin: Kosovo, 2018. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kosovo>. Hämtad: 2018-05-08.

Nationalencyklopedin: Secession, 2018. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/secession> Hämtad: 2018-05-04.

Saeed, Saim, 2017. How the world reacted to Catalan independence declaration. Politico. <https://www.politico.eu/article/how-the-world-reacted-to-catalan-independence-declaration/> Hämtad: 2018-04-19.

Konstitutioner:

Spanish Constitution 1978. Congresson. http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Normas/Norm/const_espa_texto_ingles_0.pdf

Konventioner:

Montevideo Convention on the Rights and Duties of States 1933. <http://www.jus.uio.no/english/services/library/treaties/01/1-02/rights-duties-states.xml> Hämtad: 2018-04-28.

Litteratur:

Buchanan, Allen E., 2004. Justice, legitimacy, and self-determination : moral foundations for international law. Oxford; Oxford University Press.

Crawford, James, 1979. The creation of states in International Law. Oxford: Clarendon Press.

Craven, Matthew, 2014. "Statehood, Self-determination, and Recognitionin " i Evans, Malcom David (red.) International law. 4 uppl. Oxford: Oxford University Press, s. 201 - 247.

Freeman, Michael, 1998. Priority over function, a new approach to secession, i: Lehning, Percy B. (red.). Theories of secession. Routledge, London.

Kellas, James G., 1998. The politics of nationalism and ethnicity. 2 uppl. Basingstoke: Macmillan; New York: St. Martin's Press.

Thomas D. Grant, 1999. The recognition of states: law and practice in debate and evolution. Westport, Connecticut: Praeger.

Rapporter:

Amnesty International 2018. Spain Report: 2017/2018. <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/spain/report-spain/> Hämtad: 2018-05-10.

Report on Kosovo - Kosovo until May 1997. 2000. The UK, House of Commons, Foreign Affairs Committee, para. 13. <http://www.parliament.uk> Hämtad: 2018-05-08.

Security Council, 2003. S/PRST/2003/1. Statement by the President of the Security Council, 6 February Hämtad: 2018-05-07.

Resolutioner:

Resolution 1244, 1999. S/RES/1244. Adopted by the Security Council at its 4011th meeting, on June 1999. Hämtad: 2018-05-11.

Vetenskapliga artiklar:

Anderson, M Lawrence, 2004. Exploring the paradox of autonomy: federalism and secession in North America. *Regional & Federal Studies* 14, 89–112. Hämtad: 2018-04-18.

Beran, Harry, 1984, A Liberal Theory of Secession. *Political Studies*. Mar84, Vol. 32 Issue 1, p.21-31. Hämtad: 2018-04-28.

Christian Walter, Anthe von Ungern-Sternberg, Kavus Abushov, 2014. *Self-Determination and Secession in International Law*. Oxford : Oxford University Press. <http://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780198702375.001.0001/acprof-9780198702375> Hämtad: 2018-05-03.

Hilpold, Peter, 2001. *Humanitarian Intervention: Is There a Need for a Legal Reappraisal*. Oxford, United Kingdom: University Press. Hämtad: 2018-05-06.

Krieger, Heike, 2001. *The Kosovo conflict and international law – an analytic documentation 1974-99*. Vol. 11. Cambridge, United Kingdom: University Press. Hämtad: 2018-05-10.

Malcolm, Noel, 1998. *Kosovo – A Short History*. New York, United States: University Press 2018-05-06.